

Národní filmový archiv

Tisková zpráva, 23. října 2014

ALFRÉD RADOK – UMLČENÝ KLASIK ČESKÉHO FILMU

Dne 17. prosince uplyne sto let od narození Alfréda Radoka (1914–1976). U příležitosti tohoto výročí připravil Národní filmový archiv v kině Ponrepo přehlídku filmového díla Alfréda Radoka.

Spojení divadla a filmu v jediném útvaru mělo pro Alfréda Radoka jiný význam než jen přenesení určitých tvůrčích postupů z jednoho do druhého. Doklady o tom sahají do období dlouho před vznikem Laterny magiky v roce 1958. V Radokově pozůstalosti se dochovaly například dramaticko-filmové koncepty dvou inscenací her Jiřího Mahena. K jedné z nich (*Mezi dvěma bouřkami*) v roce 1941 natočil i filmové sekvence. Uvedení v divadle však zabránil nástup nového říšského protektora. V roce 1950 režíroval Radok Šamberkovo *Jedenácté přikázání*. Značně tuto komedii přestyloval a vložil do ní interakci živých herců s děním promítaným na plátno.

V době třetí republiky, když Radok zkoušel *Vesnici žen*, seznámil ho hudební skladatel Jiří Sternwald s filmovým režisérem Františkem Sádkiem. Právě se Sádkiem pak Radok spolupracoval na snímku *Parohy* (1947), který se stal jeho první zkušeností s natáčením celovečerního filmu.

Pestrá je i Radokova televizní tvorba. Podle povídky Theodora Dreisera *Půjdete na chvíli ke mně?* natočil v roce 1955 inscenaci *V pasti*. V pražském televizním studiu režíroval také hru Liona Feuchtwangera *Ďábel z Bostonu*. Byla vysílána živě 17. 4. 1957, její záznam neexistuje. V roce 1964 adaptoval pro televizi *Šachovou novelu* Stefana Zweiga pod názvem *Šach mat*. Těsně po emigraci do Švédska odjel do Mnichova točit pro Intertel Television film *Povolání pana K. (Die Berufe des Herrn K.)*

O tom, že pomlky v Radokově filmařské dráze byly způsobeny zásahy zvenčí, máme řadu dokladů. A svědčí o nich i osudy několika jeho nerealizovaných filmových projektů, jako byl *Úsměv Giocondy*, *Prokop Diviš*, *Do smrti dobří* či *Ať žije film* nebo také dokument o politických procesech. Končily ve fázi autorových osobních plánů, filmových povídek a scénářů, které se ovšem neslučovaly s pounorovou dramaturgií státní kinematografie. Radok ve filmech i nerealizovaných scénářích, na kterých se podílel, opakovaně dokazuje svůj cit pro filmová specifika. Před harmonií uzavřeného fikčního světa preferoval neskrývanou hru s médiem. Kombinoval hraný film s dokumentárním, používal triky, vkládal hudební čísla, v *Dědečkovi automobilu* uplatnil záměrně archaické technické postupy, nenatočený snímek *Ať žije film* měl využít konceptu filmu ve filmu k sofistikovaně komplikovanému rozvrstvení děje. Uměl těžit z černobílého filmového materiálu, jak dokazuje temná atmosféra a expresionistické momenty v *Daleké cestě* nebo opět stylizace filmu *Dědeček automobil*. Různé složky filmového díla, jako byly právě stavby, rekvizity či hudba, mívaly v Radokově režijní koncepci danou určitou úlohu, jež pronikala i do narativní roviny.

Program přehlídky

čtvrtek 27/11

17.30

Alfréd Radok / **Otvírání studánek**

ČSR 1960 / hrají: Otto Lackovič, Marta Richterová / 17 min.

Otvírání studánek natočil Alfréd Radok rok po skladatelově smrti. Byl zamýšlen jako součást stejnojmenného Radokova představení v Laterně magice. Scénická adaptace kantáty zkomponované roku 1955, na níž se podílel i mladý Miloš Forman, však zůstala až do roku 1966 zakázaná.

Jaroslav Beránek / **Hra o lásce a smrti**

ČSR 1967 / hrají: hrají: Ota Sklenčka, Nina Jiránková, Josef Zíma, Rudolf Deyl ml. / zkrácený záznam divadelní hry v režii Alfréda Radoka / 38 min.

Je pro Radoka příznačné, že v předloze Romaina Rollanda zdůraznil motiv jakéhosi aristokratického ‚ghetta‘, obývaného odsouzenci rezolutně odseknutými od zbytku společnosti. Univerzální téma ‚historie versus jedinec‘ zužuje Radok na základní otázku, jak si lidé uzavření v ghettu mimořádné dějinné chvíle a pod náporom ničivých událostí uchovávají, či naopak ztrácejí svou mravní integritu.“ Jiří Cieslar

pátek 28/11

17.30

František Sádek – Alfréd Radok / **Parohy**

ČR 1947 / hrají: Oldřich Nový, Sylva Langová, Zdeňka Baldová, Jára Kohout / 86 min.

„Sádek roku 1947 debutoval v hrané kinematografii secesní anekdotou Parohy a Radoka přizval – budeme-li citovat titulky filmu – k ‚umělecké spolupráci‘. Radok se zčásti podílel na výběru herců a spolu s výtvarníkem Josefem Svobodou i na důsledné stylizaci secesních interiérů. Zajímavý secesní dekor však těžko mohl zachránit to, co se v něm odehrávalo:

plytký příběh o ctnostných manželech, kteří se mylně podezírají z nevěry. Jde o neobratný, přesto ne bezcenný experiment. Je to pokus o clairvskou veselohru ze skromného proudu české kinematografické neosecese, k níž sám Radok později přispěje svým Dědečkem automobilem.“ Jiří Cieslar

úterý 9/12

20.00

Alfréd Radok / **Daleká cesta**

ČR 1949 / hrají: Otomar Krejča, Blanka Waleská, Zdenka Baldová, Eduard Kohout / 95 min.

Radokův filmový debut patří stále ještě k ne zcela doceněným mistrovským dílům české kinematografie. Už v době svého vzniku se příběh židovské lékařky a její rodiny, odvečené do terezínského ghetta, nesetkal s odpovídajícím přijetím. (Film se promítal jen krátce v mimopražských kinech.) Nastupující totalitní režim se svými antisionistickými hledisky nepřijal Radokův originální filmový tvar nejen po stránce obsahové, ale také formální. Režisér zachytil období okupace novou formou umělecké reportáže, podíval se na Terezín vysoce stylizovaným, metaforickým způsobem, ovlivněným expresionistickou imaginací. Propojil dokumentární vstupy s konkrétním příběhem konkrétní rodiny, a tak dosáhl nebývalé působivosti. Ze své divadelní práce si Radok přinesl důraz na práci s rekvizitami, které tady často fungují nejen jako bizarní dekorace, ale také jako důležité spoje mezi dvěma záběry.

čtvrtek 18/12

17.30

Alfréd Radok / **Divotvorný klobouk**

ČSR 1952 / hrají: Saša Rašilov, Zdeněk Dítě, Josef Kemr, Alena Kreuzmannová / 68 min.

Také v *Divotvorném klobouku* režisér usiluje o novou filmovou formu. Klicperova stejnojmenná divadelní hra je mu podnětem k důmyslnému využití hudby a tance, díky nimž se jeho film stává radostným vírem. Lidský svět se svými obvyklými peripetemi má v jeho podání podobu jakéhosi tržiště, jarmarečních výstupů a roztančeného shonu. Pro své novátorství a původnost filmového vidění musel Radok v 50. letech čelit útokům, v nichž byl obviňován z formalismu. Podstatná část tohoto filmu byla vystřižena a dokonce zničena.

pondělí 29/12

17.30

Alfréd Radok / **Dědeček automobil**

ČSR 1956 / hrají: Raymond Bussieres, Ginette Pigeonová, Luděk Munzar, Radovan Lukavský / 90 min.

Rovněž secesní retro, inspirované stejnojmennou knihou Adolfa Branalda *Dědeček automobil*, má podobu umělecké reportáže, hravé mystifikace. Osou příběhu, zachycujícího slavné počátky českého motorismu, jsou sice dva ročníky mezinárodního motocyklového závodu ve Francii v letech 1904 a 1905, Radokovi však jde především o postížení atmosféry přelomu století. Bohatě využitě dokumentární materiály o skutečných průkopnících jsou téměř nepozorovaně doplněny záběry novými, natočenými tehdejší technikou a metodami práce. Konkrétní příběh českého mechanika Františka a Francouzky Nanette se odvíjí od starých fotografií, což jen posiluje jeho zasazení do historie.

Kontakt pro média:

David Havas
E-mail: david.havas@nfa.cz
tel.: +420 734 276 555
www.nfa.cz

Kino Ponrepo
Bartolomějská 11
110 00 Praha

www.bio-ponrepo.cz
www.facebook.com/kinoponrepo
www.twitter.com/KinoPonrepo